

Rock Properties Oy
Rock Resort Pickala, Siuntio
Luontoselvitys 2022

28.9.2022

Luontotieto Keiron Oy

KEIRON

Hanke: Rock Resort, luontoselvitys 2022 Siuntion Pickalassa

Toimeksiantaja: Rock Properties Oy, Kari Karvinen

Valmistumispäivä 28.9.2022

Teksti ja kuvat © Luontotieto Keiron Oy 2022

Tekijät: Susanna Pimenoff

Pohjakartat © Maanmittauslaitos 2022

Kansikuva: Kukkivaa kanervaa kalliometsässä

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Selvitysalueen sijainti.....	1
3	Kartoitusmenetelmät.....	2
3.1	Luontotyyppien ja kasvillisuuden kartoitus.....	2
3.2	Liito-oravan kartoitus.....	3
4	Kohteiden arvottamisen perusteet.....	4
5	Luontotyytit ja kasvillisuus	6
5.1	Selvitysalueen luonnon piirteet	6
5.2	Länsiosan luontotyytit	8
5.3	Itäosan luontotyytit	14
6	Liito-orava	19
7	Muu lajisto	20
8	Johtopäätökset ja suositukset.....	22
9	Viitteet	24

1 Johdanto

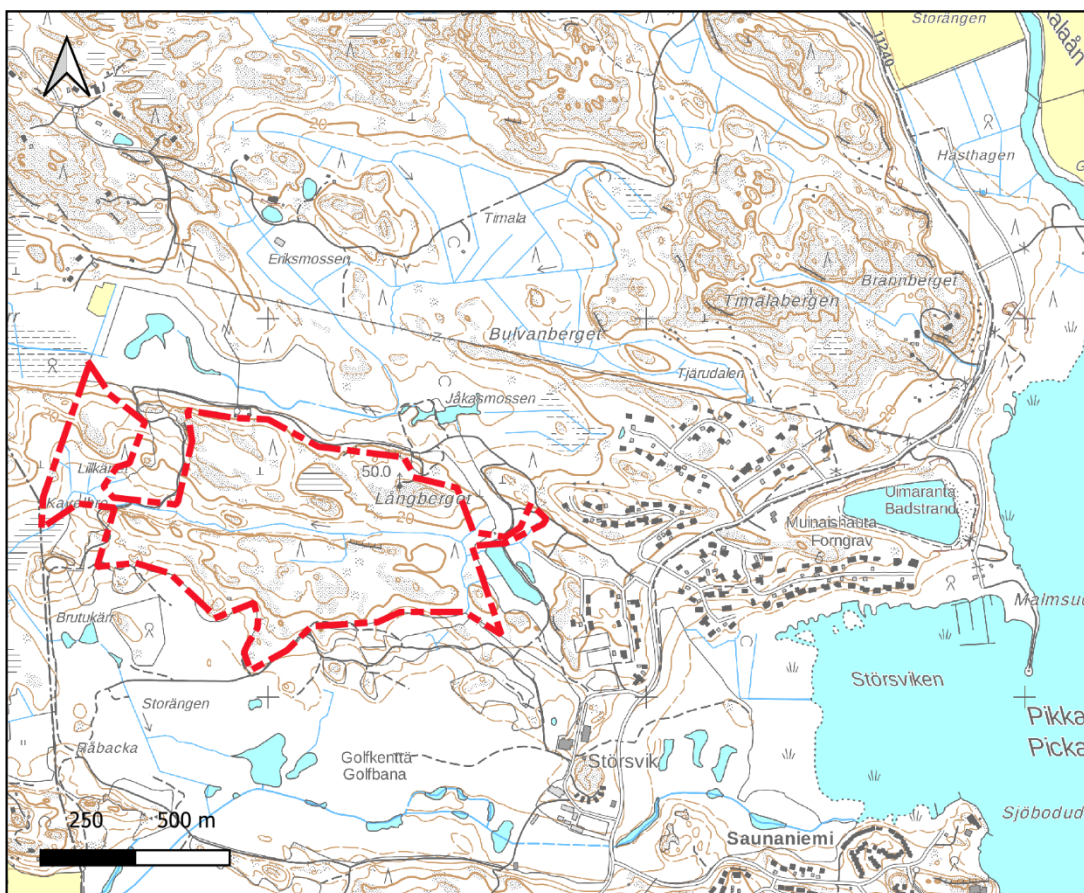
Tämän luontoselvityksen tavoitteena on tuoda esille Siuntion Pickalaan sijoittuvan asemakaava-alueen luonnon piirteitä ja osoittaa arvokkaat luontokohteet ja lajisto. Tässä luontoselvityksessä on kartoitettu luontotyyppejä ja kasvillisuutta sekä liito-oravaa.

Toimeksiantajan yhteyshenkilönä on toiminut Kari Karvinen Rock Properties Oy:sta. Luontoselvityksen maastotyön teki ja raportin kirjoitti biologi, FM Susanna Pimenoff Luontotieto Keiron Oy:stä. Raportointiin on osallistunut biologi, FM Anu Luoto. Raportin kuvat ovat Susanna Pimenoffin.

2 Selvitysalueen sijainti

Selvitysalue sijaitsee Siuntion eteläosassa Störsvikissa, Störsvikenin merenlahden länsipuolella. Selvitysalue jää nykyisten Pickala Golfin väylien väliin Pickalan golfkeksuksen päärakennuksen luoteispuolella.

Selvitysalueen pinta-ala on noin 45 hehtaaria.

Kuva 1 Selvitysalue osoitetaan punaisella katkoviivalla.

3 Hankkeen esittely

Nykyisen Pickalan golfkeskuksen ympäröimälle, yhteensä noin 45 hehtaarin kokoiselle maa-alueelle on suunnitteilla uusi pientaloasuinalue, työnimeltään Rock Resort. Alueelle rakennetaan ensimmäisessä vaiheessa yhdeksänreikäinen golfkenttä nimeltään Rock. Golfkentän pinta-ala käsittää noin 16 hehtaaria, jonka ympärillä on noin 29 hehtaaria maata. Tästä noin 6 hehtaaria sijoittuu erikseen muusta kiinteistöstä selvitysalueen länsilaitaan.

Hankealueella on voimassa Störsvikin ja Kaakkois-Siuntion yleiskaava, jossa hankealue on kaavoitettu pääosin A- ja AT-alueiksi. Rock-golfkentän rakentamiseksi tähän yleiskaavaan on myönnetty 8.2.2022 poikkeamislupa. Rock-kentän alueelle on myös myönnetty puunkaato-lupa 24.3.2022. Maisematyölupa Rock-kentän rakentamiselle on myönnetty 5.9.2022. Golfkentän rakentaminen suunnitellaan aloitettavaksi vuoden 2022 aikana. Golfkentän klubitalo on suunniteltu hankealueen pohjoisosaan Långbergetin kallion länsireunalle ja sen rakentamiselle tullaan hakemaan erillinen rakennuslupa.

Seuraavassa vaiheessa on tarkoitus aloittaa koko Rock Resort -hankealueen asemakaavoitus. Se tehtäisiin voimassa olevan yleiskaavan mukaisesti huomioiden kuitenkin poikkeamisluvan perusteella rakenteilla oleva par3-golfkenttä aluevarauksineen. Tavoitteena on kaavoittaa Rock-kentän ympärille vakituisen asumisen sallivia tontteja. Näistä osa tulisi olemaan omakotiorakentajille ja osa yhtiömuotoiselle rakentamiselle. Lisäksi tavoitteena kaavoituksessa on myös saada alueelle mahdollisuus hotellitoimintaan. Hotellin päärakennusta suunnitellaan golfin klubitalon jatkeeksi Långbergetin kallion lounais ja eteläreunalle. Kallio keski- ja varsinkin luonnonvaraisin itäosa on tarkoitus pääosin säilyttää.

Tieyhteys alueelle osoitetaan ainoaa mahdollista reittiä pitkin eli idästä. Tieyhteys Rock-hankealueen ydinosan ja läntisen, Forest-12 väylän länsipuolella sijaitsevan osan välillä on tarkoitus rakentaa Forest-12 ja Forest-13 väylien välistä.

4 Kartoitukset

4.1 Luontotyyppien ja kasvillisuuden kartoitus

Esityönä alueen luontotietoihin perehdyttiin tutustumalla maanmittauslaitoksen ilmauviin sekä avoimiin paikkatietoihin paikkatietoikkunassa ja laji.fi -portaalissa.

Kasvillisuus kartoitettiin 25.8.2022 yhden maastopäivän aikana. Selvitysalue kuljettiin läpi jalan. Elinympäristöt luokiteltiin metsätyyppeihin ja muihin luontotyyppeihin Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018 -julkaisua soveltaen. Metsiä arvoitettiin mm. puuston iän, rakenteen ja luonnontilaisuuden perusteella. Kasvillisuuden

yleispiirteet kartoitettiin luontotyyppejä määritettäessä. Yleiset ja havaitut huomion-arvoiset kasvilajit kirjattiin, mutta selvityksen tavoitteena ei ollut laatia kattavaa putkilokasvilistaa.

Maastokarttana käytettiin maanmittauslaitoksen laatimaa peruskarttaa mittakaavassa 1:2000. Kuvioiden rajaamisessa käytettiin apuna GPS-paikanninta, jolta siirrettiin lokitiedot paikkatieto-ohjelmaan.

4.2 Liito-oravan kartoitus

Liito-oravan esiintyminen todetaan ulostepapanoiden perusteella. Maastossa etsitään papanoita liito-oravien suosimien suurten puiden, yleensä kuusten ja haapojen juurilta. Maastotyö tehdään papanoiden löytämisen kannalta parhaiten soveltuvaan aikaan keväällä.

Papanoiden esiintymisestä ei aina voida päätellä, että jokainen metsäinen alue, josta löytyy liito-oravan yksittäisiä papanoita, olisi liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka. Perusteena tähän on se, että liito-oravat, varsinkin koiraat, liikkuvat elinpiirinsä eri osissa laajalla alueella. Liito-orava käyttää elinpiirinsä osia vaihtelevasti eri vuodenaikoina ja vuosina.

Maastokartoitukseen käytettiin puoli maastopäivää 13.5.2022. Runsaslumisen talven ja maastossa viipyneen jääpeitteen takia liito-oravakartoitukset voitiin tehdä tavanomaista myöhemmin. Keväällä 2022 liito-oravan jätöksiä oli tavanomaista vähemmän ilmeisesti talvella nollan ympärillä vaihdelleen lämpötilan takia. Kartoitusajan kohta oli hyvä, koska myöhäisen kevään takia kasvillisuus ei vielä peittänyt puiden juuria ja papanat oli helppo havaita. Kartoitus tehtiin jalan GPS-paikanninta hyödyntäen. Maastotyön teki Susanna Pimenoff.

Papanoita etsittiin suurimpien kuusten ja haapojen tyviltä. Lisäksi pyrittiin löytämään kolopuita. Koloja kiikaroiitiin etenkin kääpien vaivaamista haavoista sekä puista, joiden alla näkyi tikan työstämiä lastuja. Papanapuut, arvio papanoiden määrästä ja kolopuiden sijainnit tallennettiin GPS-paikantimeen. Laitteen osoittama sijainti voi metsäisessä ympäristössä heittää $\pm 2 - 10$ m.

Maastokarttana käytettiin maanmittauslaitoksen peruskarttaa mittakaavassa 1:6000. Kohteiden rajaamisessa käytettiin apuna GPS-paikanninta, jolta siirrettiin tiedot paikkatieto-ohjelmaan.

5 Kohteiden arvottamisen perusteet

Ensisijaisesti arvotuksessa huomioidaan voimassa oleva lainsäädäntö ja sen asettamat vaatimukset elinympäristöjen rajauksille. Huomioitavia lakeja ovat luonnonsuojelulaki (29 §), vesilaki (2. luku 11 §) ja metsälaki (10 §). Tässä selvityksessä arvotuksessa sovelletaan Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -julkaisua vuodelta 2021 (Mäkelä, 2021). Arvotuksessa huomioidaan kaikista kartoitetuista tai tiedossa olevista lajiryhmistä tehdyt havainnot ja tulkinnat. Kohteen edustavuus ja luonnontilaisuus vaikuttavat arvotukseen molempiin suuntiin. Edustavuus määritellään tapauskohtaisesti, sillä se ei ole sama erilaisten lajiesiintymien tai elinympäristöjen osalta. Ekologiset yhteydet vaikuttavat arvotukseen, lisäten arvoa, jos kohteella on tärkeä ekologinen yhteys tai se muodostaa ekologisen verkoston ydinalueen.

Kohteiden edustavuutta ja luontoarvoa arvioitaessa käytetään seuraavaa kirjallisuutta:

- Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi (Mäkelä & Salo 2021)
- Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle, ns. LAKU – kriteerit (Uudenmaan liitto 2021)
- luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittely (Nieminen ym. 2017)
- Suomen uhanalaiset luontotyypit Lutu (Kontula & Raunio 2018)
- lajien uhanalaisluokittelu (Hyvärinen ym. 2019)
- Ekologinen verkosto ja yhteydet (Väre, S. & Krisp, J. 2005)

Liito-oravakohteiden arvottamisen perusteet

Kohteet arvotetaan tehtyjen havaintojen ja ulkoisten piirteiden perusteella kolmeen luokkaan: ydinalue, elinalue sekä soveltuva metsä.

Kolmen luokan määritelmät kiteytettynä:

- 1) Ydinalue. Metsäinen alue, jolta löydettiin liito-oravan jätöksiä ja joka puuston sekä muiden ominaisuuksien osalta on liito-oravalle erittäin tärkeä osa elinpiiriä. Ydinalueella sijaitsee liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka, joka on tiukasti suojeltu (LsL 49 §). Ydinalueelta löytyy yleensä pesäpuu tai ainakin kolopuu.
- 2) Elinalue. Rajaus on puustonsa ja muiden ominaisuuksien perusteella osa liito-oravan elinpiiriä. Rajaukselta on tehty kartoituksessa yksittäisiä pahanhavaintoja.
- 3) Soveltuva metsä. Metsän ominaisuuksien perusteella liito-oravalle soveltuva metsä, josta kartoitusajankohtana ei löytynyt liito-oravan papanoita. Kohde voi tulla liito-oravan asuttamaksi lähitulevaisuudessa, jolloin siitä

tulee ydinalue tai elinalue. Soveltuvat metsät voivat olla ominaispiirteiltään keskenään varsin erilaisia kuten vanhempi kuusivaltainen sekametsä, lähinnä liito-oravan ruokailualueeksi soveltuva, lehtipuuvaltainen metsikkö tai nuorehko tasaikäinen kuusikko. Tulevaisuudessa kohteelta voi löytyä liito-oravan papanoita, koska siihen on puustoiset yhteydet.

Kuva 2 Liito-oravalle soveltuvassa metsässä on usein haapaa. Liito-oravakohteelta nro 3.

6 Luontotyypit ja kasvillisuus

6.1 Selvitysalueen luonnon piirteet

Selvitysalue on rannikolle tyypillisesti vaihtelevaa maaston muodoiltaan, jossa kalliopaljastumat ja laaksopainanteet vuorottelevat. Vesi kerääntyy laaksoihin ja kallioiden väliin muodostuneisiin painanteisiin, mutta mitään laaja-alaisia soita ei pieni-piirteisessä maisemassa esiinny. Hulevedet valuvat useisiin suuntiin selvitysalueelta pois syvien ojitusten mukaisesti. Ylipäätään luontoon on kokonaisuudessaan vaikuttanut voimakas hyötykäyttö metsätalouden tarpeisiin. Tästä syystä metsämaalla kasvava puusto oli ennen kevään 2022 hakkuita suhteellisen nuorta joitakin siemenpuita lukuun ottamatta. Selvitysalueen alavasta keskiosasta ja rinteiltä on poistettu puusto kokonaan tai osittain golfkentän rakentamista varten. Hakatun alueen pinta-ala on noin 13 hehtaaria.

Kuva 3 Selvitysalueen keskiosaan ei ole rajattu luontotyypppejä. Puustoa on hakattu keväällä 2022. Kuvasuunta luoteeseen kuviolta 20, taka-alalla näkyy golfkenttää.

Kalliometsien mäntyvaltainen puusto on vanhempaa, mutta vanhoja puita on harvakseltaan. Puuston säilymiseen on vaikuttanut Porkkalan parenteesin (1944-1956) aikaiset toimenpiteet. Tykistöammunnat Porkkalanniemeltä on ensisijaisesti kohdistettu Kopparnäsiin, joka sijoittuu noin 2-3 kilometriä selvitysalueelta lounaaseen.

Ennen neuvostovallan miehitystä 1944 myös selvitysalueen asukkaat piti evakuoida. Selvitysalueen eteläreunassa on edelleen nähtävissä kolme asuinpaikkaa, joista on jäljellä kivijalkoja ja sitkeitä puutarhakasveja. Entiset asuinpaikat erottuvat rehevinä

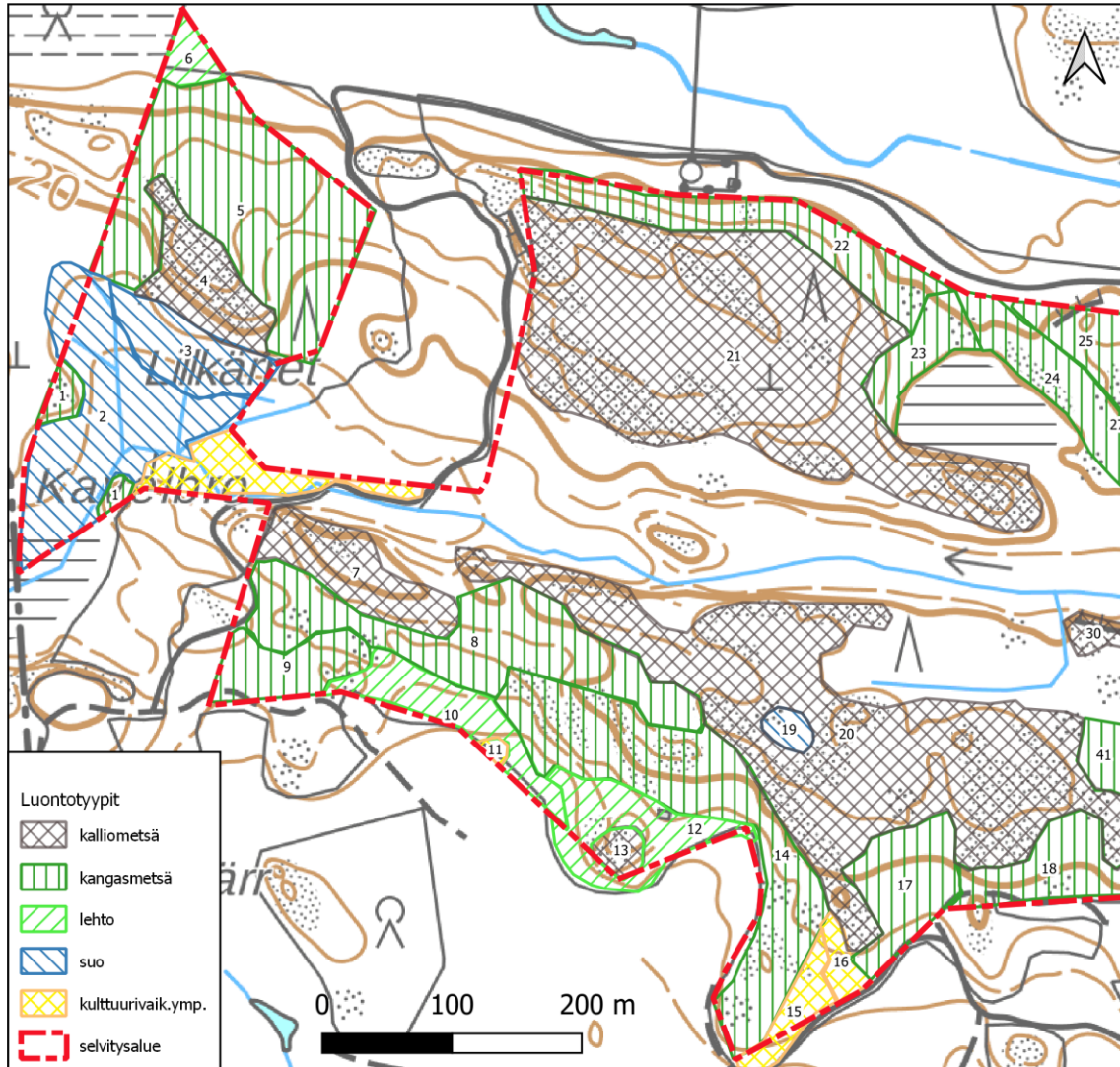
keitaina muuten melko karussa metsäympäristössä. Todennäköisesti luontoon on kauttaaltaan vaikuttanut miehitysaikana tapahtuneet toimenpiteet kuten puuntarve, sotaharjoitukset ja niistä alkaneet metsäpalot, mutta niitä ei selvästi enää erota uudempien metsänhoitotoimenpiteiden alta tuntematta paikallishistoriaa tarkemmin. Kartoittajalle on toisen työn yhteydessä kerrottu peltojen olleen täynnä miehitysajan kranaatteja ja ammuksia, joita isännät ja heidän poikansa omin käsin kaivoivat esille vuosien ajan peltoviljelyn jatkamiseksi ruokapulasta kärsivässä maassa. Ilmakuvia 1944 ja 1956 vertailemalla voidaan päätellä, että selvitysalueen puustoa on kaadettu etelästä ja laakson puusto on tihentynyt, mahdollisesti laidunnuksen loputtua. Suurta muutosta ei miehitysaika ole nähtävästi tuonut.

Luonnon edustavuus ei ole suurta ihmisten aikaansaamien muutosten takia. Luonnontilaisia elinympäristöjä ei alueella ole, parhaimmillaan jotkut pienkohteet ovat luonnontilaisen kaltaisia. Lahopuuta on verraten vähän, mutta paikoitellen tuoretta lahopuuta on kohtalaisesti. Alueelta tavattu putkilokasvillisuus edustaa yleisiä lajeja ja kaiken kaikkiaan alueen voi todeta melko lajiköyhäksi ja tavanomaiseksi.

Alempana kuvaillaan rajattuja luontotyyppjä tarkemmin.

6.2 Länsiosan luontotyytit

Selvitysalueen länsiosan luontotyytit on rajattu ja numeroitu alla olevassa kuvassa 4. Alava laakso on jätetty rajaamatta, koska se oli tuoretta hakkuuta kesällä 2022. Hakkuun raja ei ole tarkka, koska sitä ei maastosta mitattu.

Kuva 4 Länsiosan luontotyytit rajattuna ja numeroituina kuvioiksi.

Kalliometsät ovat länsiosan yleisin luontotyyppi. Kalliometsäksi on luokiteltu kuviot 4, 7, 20 ja 21, joiden yhteen laskettu pinta-ala on 11 hehtaaria. Kalliometsien uhanalaisuusluokka on Etelä-Suomessa silmälläpidettävä (NT). Niissä kasvaa iäkkäitä ja kitukasvuisia mäntyjä, mutta paikoin myös kuusia ja koivuja. Puustoa on joskus harvennettu vähintään jossain määrin ainakin kuvioilla 4, 20 ja 21. Puustoa on aikaisemmassa vaiheessa uudistettu kohdilla, joissa puuston kasvu on avokalliota parempaa. Pensastossa on puiden taimia ja katajaa. Aluskasvillisuudessa vallitsevat kuivuutta sietävät varvut: puolukka, kanerva ja vähäisesti variksenmarja. Yleisiä ovat myös metsälauha, poronjäkälet, kynsisammalet ja tierasammalet. Kasvit ilmentävät karua kallioperää. Lahopuuta esiintyy vähäisessä määrin keloutuneina mäntyinä. Kalliometsien edustavuus on kohtalainen tai vähäinen.

Kuva 5 Selvitysalueelle tyypillistä kalliometsää, jossa puustoa on jossain vaiheessa harvennettu paikoitellen. Kuvio 20.

Kangasmetsiä on verraten paljon ja niiden pinta-ala kattaa noin 7 hehtaaria. Metsätyyppi on tuore kangasmetsä, joskin moni paikka on ohuen pintamaan takia karua ja kuivaa ja siksi luokiteltavissa myös kuivahkoksi kangasmetsäksi. Tuoreen kangasmetsän uhanalaisuusluokka on Etelä-Suomessa vaarantunut (VU). Liikenteestä johtuvan tyyppilaskeuman takia mustikka on nykyisin vallitseva varpu myös kuivemmilla aloilla. Pienipiirteisesti vaihteleviin kuvioihin kuuluu myös pienialaisia kalliopaljastumia, jotka edustavat luontotyyppiltään lähinnä kalliometsää. Puusto on nuorta tai keski-ikäistä nuorehkoa kuvioilla 5, 8 ja 17. Näillä kuvioilla kasvaa istutettua ja tasaikäistä männikköä tai koivikkoa, joiden seassa kasvaa myös harvakseltaan kuusta, haapaa ja raitaa ja jossain määrin myös siemenpuita tai vanhempia puuryhmiä. Keski-ikäistä tai järeää puustoa esiintyy kuvioilla 1, 9, 14 ja 22. Kaksiosaisella kuviolla 1 kasvaa järeähköä kuusimetsää, jossa on paljon lahoppuuta. Pitkään jatkunutta varjostusta ilmentävät vanamo ja sulkasammal, jotka häviävät puuston harvennuksen jälkeen. Kuvion 9 puusto on järeää männikköä, jonka alla kasvaa nuori puusukupolvi. Kuviolla 14 länsiosassa on harvakseltaan järeitä mäntyjä ja nuorempaa koivikkoa, itäosassa taas enimmäkseen keskikokoisia mäntyjä ja kuusia sekä runsaasti katajaa. Pohjoiseen viettävä ja paikoin jyrkkä rinne 22 kasvaa järeähköä kuusivaltaista sekametsää, jossa on paikoin kohtalaisesti melko tuoreita maapuita (kuusta, koivua). Kangasmetsien edustavuus on yleisellä tasolla heikko, mutta kuvion 22 lahoppuun määrä nostaa sen edustavuuden kohtalaiseksi.

Kuva 6 Tuoreessa kangasmetsässä kuviolla 1 on joitakin luonnontilaisen kaltaisia piirteitä, kuten lahoppua, joka nostaa sen luontoarvoja.

Kuva 7 Jyrkässä pohjoisrinteessä kuvion 22 kangasmetsässä on harvakseltaan kaatuneita kuusia ja koivuja.

Lehdoksi luokiteltavia luontotyypppejä on selvitysalueen länsiosassa muutama: 6, 10 ja 12. Näiden yhteen laskettu pinta-ala on noin 1,3 hehtaaria. Lehdot ovat ns. sekundäärisiä eli luonto on kehittymässä entisestä pihapiiristä tai viljelysmaasta metsäksi. Kuvio 6 on entistä peltoa, jolle on kasvanut nuoria pajuja kostealle maalle. Lehtotyyppi on tuore, runsasravinteinen vuohenputkityypin lehto (AegT, EN). Kuvio 10:n aiemmalle peltomaalle on istutettu mäntyjä noin 30 vuotta sitten ja sitä reunustavassa rinteessä kasvaa tiheä lehtipuutaimikko tuoreessa lehdossa. Tuoreen lehdon tyyppiä ei voi tarkemmin luokitella. Asuinpaikka on sijainnut lehdossa 12, jossa

edelleen on havaittavissa kivijalka. Tiheässä lehtipuustossa kasvaa melko kookkaita haapoja metsänreunassa. Lehtotyyppi on lähinnä tuore lehto, mutta niittylajien osuus on edelleen korkea ylärinteessä ja kalliopaljastuman 13 läheisyydessä. Selvitysalueen ulkopuolella kuvion 12 lounaisreunassa kasvaa runsaasti haapoja, joiden alla kasvatetaan nurmea.

Kuva 8 Pihapiiristä tuoreeksi lehdoksi kehittyvä rinne kuviolla 12, jossa edelleen kasvaa omenapuita.

Soita selvitysalueella on vähän ja kaikki yhtä lukuun ottamatta ovat ojitettuja. Osa soista on keväällä 2022 hakattu eikä niitä ole tarkemmin kartoitettu. Länsiosassa rajattua suopinta-alaa on reilu 2 hehtaaria. Kuviolla 2 esiintyy ojituksen seurauksena ruohoturvekankaaksi kuivunut suo, jossa alkuperäisen luontotyyppin eli saniaiskorven ominaispiirteet ovat paikoitellen edelleen vahvasti nähtävissä. Järeät kuuset ja tervalepät kuvion länsiosassa luovat varjoisan ja kostean pienilmaston. Isoalvejuuri, käenkaali ja korpi-imarre vallitsevat aluskasvillisuudessa. Kuvion eteläosa on kuivuneempaa ja siellä vallitsee mustikka, mutta ruohojakin esiintyy. Järeää kuusilahopuuta on runsaasti. Itäosan nuorehko lehtipuusto on tiheää ja maa on monin paikoin vailla kasveja varjostuksen takia, mutta luontotyyppi on edelleen ruohoturvekangas. Kuvion 3 lehtipuusto on kuviota 2 tiheämpää, koska se on nuorta. Tiheä ojitus on kuivattanut suon tehokkaasti. Vähäinen aluskasvillisuus viittaa ruohoturvekankaaseen. Selvitysalueen ainoa ojittamaton suo on kalliometsän painanteeseen syntynyt isovarpuräme 19. Sillä kasvaa kitukasvuista mäntyä ja suopursua.

Kuva 9 Ruohoturvekankaan vetisin osa kuviolla 2 näyttää saniaiskorvelta.

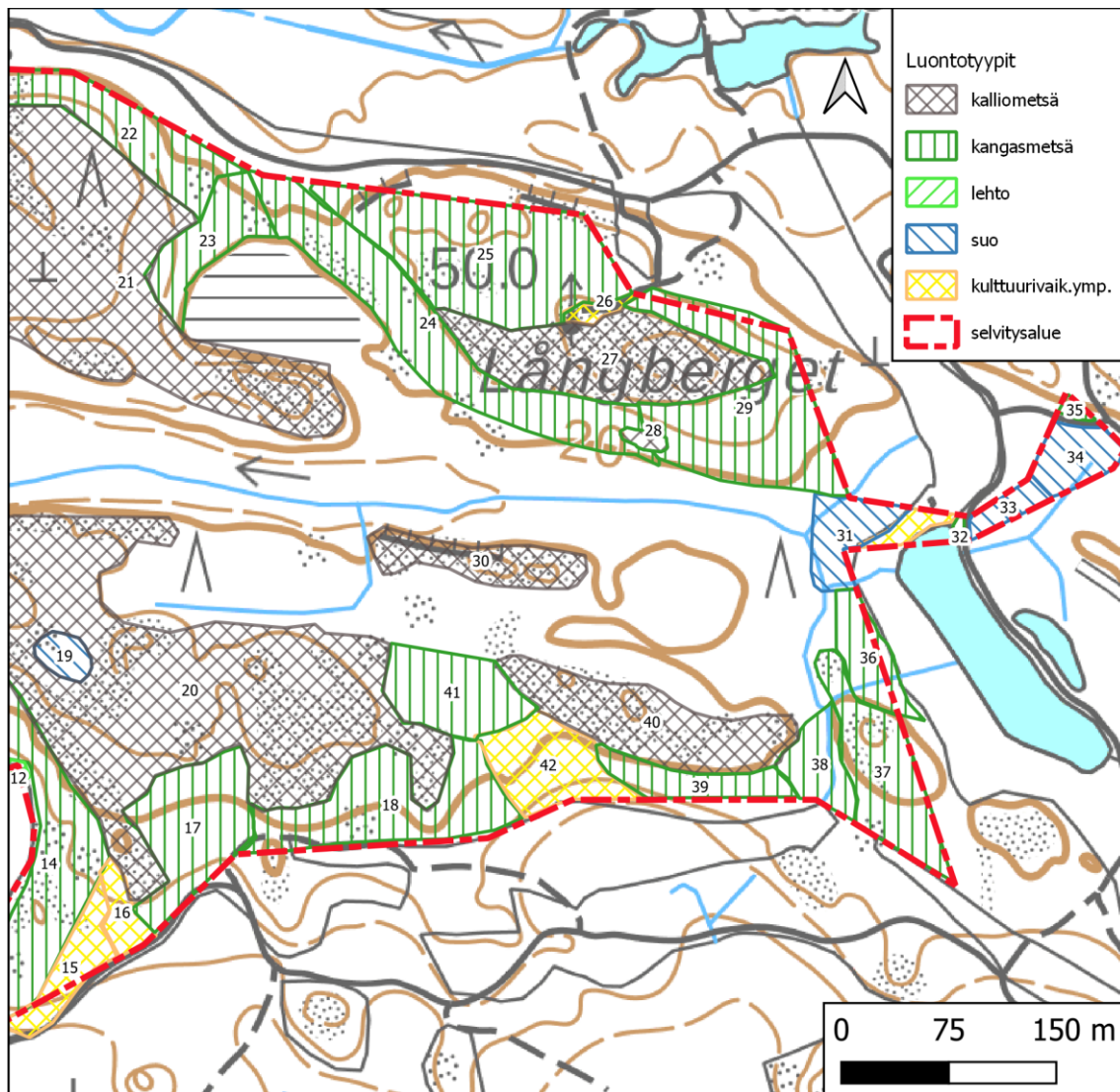
Kulttuurivaikuttaisia ympäristöjä on kuvioilla 11 ja 15-16. Pieni, heinävaltainen niitty 11 löytyy istutetun mäntymetsän reunasta. Suurikokoisten heinien seassa kasvaa harvakseltaan ruohoja kuten pelto-ohdaketta, alsikeapilaa, siankärsämöä ja mäkikuismaa. Niityn edustavuus on heikko, mutta se lisää luonnon monimuotoisuutta tarjoamalla hyönteisille edes vähän mesikasveja. Entinen pihapiiri kuvioilla 15-16 on kalliometsän, lehdon ja niityn välimuotoa. Kuvion 16 niittytyyppi on tuoretta heinäniittyä, jossa kasvaa korkeita heiniä, nokkosta ja vadelmaa sekä muutama raita ja vanha mänty. Se kärsii rehevöitymisestä ja umpeenkasvusta. Kuviolla 15 on kalliopaljastumia, väljää puustoa heinää kasvavassa rinteessä ja muutamia lajistollisesti rikkaampia niittykohtia. Maininnan arvoisia niittylajeja ovat piennarmatara, sarjakeltano, pukinjuuri, kultapiisku ja keltamaksaruoho. Rinteen alaosassa kasvaa luumutai kriikunapuu ja heleäorjanruusua, yläosassa on omenapuita ja mustaherukkaa. Kivijalan lähellä, yhdessä haaparyhmän puussa oli harmaapäätikan tekemä kolo. Näiden hoidon puutteessa häviävien kulttuuriympäristöjen lisäksi selvitysalueen metsäalueiden väliin on rajattu golfnurmea, mutta golfkuviota ei ole numeroitu.

Kuva 10 Rehevöitynyt niitty kuviolla 16 pilkottaa puiden välistä. Kuvasuunta etelään.

6.3 Itäosan luontotyytit

Alla esitellään selvitysalueen itäosaan rajattuja luontotyyppisiä, ellei niitä ole jo kuvailtu ylempänä karttakuvien osittaisen päällekkäisyyden takia.

Kuva 11 Itäosan luontotyytit rajattuna ja numeroituina kuvioina.

Kalliometsiä esiintyy melko suurella osalla pinta-alasta, yhteensä 2,2 hehtaaria kuvioilla 27,28, 30 ja 40. Kuviot 20-21 on sisällytetty länsiosaan. Långberget kuvioilla 27 on selvitysalueen ainoa laaja-alainen avokallio, kun muut ovat enemmänkin kalliometsiä. Avokallio on kallioperältään karu ja kuuluu siten poronjäkäläkallio -luontotyyppiin. Se ei ole uhanalainen. Avokalliolla on harvakseltaan vanhoja mäntyjä ja joitakin mäntykeloja. Kallion yli kulkee selkeästi erottuva polku itä-länsisuuntaisesti. Kallion etelärinteessä on kivikko kuvioilla 28, joka on todennäköisesti muinaisranta-kivikkoa. Noin 22-24 korkeusmetrin kohdalla olevassa kivikossa pyöreät suurehko kivet ovat sammaloituneita, mutta kivikko on sen verran syvä, ettei siihen ole kasvanut hienojakoisempaa maata vaativaa puustoa runsaammin. Pohjoiseen avautuva jyrkänne kuvioilla 30 on yläosastaan pyöreä ja jyrkänne pystysuora.

Kalliopaljastumalla kasvaa muutamia mäntyjä. Kuvion 40 kalliometsä on tavanomainen väljä männikkö.

Kuva 12 Poronjäkälien peittämää kalliota kuviolla 27.

Kuva 13 Muinaisrantakivikko kuviolla 28 on sammaloitunut.

Kangasmetsiä on jonkun verran, mutta kuviot ovat puustoltaan keskenään erilaisia. Ne ovat pinta-alaltaan 6,4 hehtaaria. Lähes kaikki voidaan luokitella tuoreiksi kangasmetsiksi, joskin heinien osuus on paikoin suuri. Puusto on nuorta kuvioilla 23-25, 29, 32 ja 41. Kuviolle 24 on jätetty siemenpuumäntyjä ja itäosa on keski-ikästään vanhempaa kuin länsiosa. Kuviot 25 ja 29 ovat erittäin tiheäpuustoisia. Keski-ikäistä tai vanhempaa puustoa kasvaa kuvioilla 18, 35-37 ja 39. Metsätyyppi kuviolla 35 on lehtomainen kangas ja 32 on ns. uusympäristö keinotekoisien lammikon ja tien

välissä. Kuvio 37 on eteläosastaan kuivahkoa kangasmetsää ja pohjoisosastaan kalliometsää kalliopaljastumiseen. Kuviolle 36 on jätetty keskikokoisia mäntyjä ja muu puusto on poistettu. Kuvion 38 puusto on pääosin poistettu, mutta ylärinteessä on jättöpuita. Kuvion 38 itäosassa ojan ympäristö on turvepohjainen ja metsätyypiltään turvekangasta.

Suoympäristöt ovat ojitettuja ja luonnontilaltaan muuttuneita. Alavin selvitysalueen osa lienee ollut aikoinaan rämettä, koska suovarpuja kasvaa pienellä alalla kuviolla 31 ja koko kuviolla 33. Kuviolla 31 on myös tuoreen kangasmetsän varpuja ja se on luontotyyppiltään mustikkaturvekangasta, jossa on nuorta männikköä ja siemenpuita. Kuivunut isovarpuräme kuviolla 33 mäntyineen vaihettuu koivua kasvavaksi, ojitetuksi tupasvillarämeeksi ja pajuja ja kuusta kasvavaksi ruohoturvekankaaksi kuviolla 34. Nämä suokuviot eivät kata edes hehtaarin pinta-alaa. Isovarpuräme ja tupasvillaräme ovat uhanalaisluokassa vaarantunut.

Kuva 14 Kuivunut isovarpuräme etualalla kuviolla 33, jonka takana näkyy tiheäpuustoista ruohoturvekangasta.

Kulttuurivaikutteisia ympäristöjä on kuvioilla 26 ja 42. Radiomastolle kuviolla 26 on rakennettu huoltotie kivimurskeella. Kääntöpaikan laidoilla kasvaa paahdetta suosivia niittykasveja kuten siankärsämöä ja keltanoa, mutta myös joutomaakasveja kuten pujoa ja peltosauniota. Selvitysalueen parhaiten tunnistettavissa oleva entinen pihapiiri sijoittuu kuviolle 42. Korkeat omenapuut ja pihapuiksi istutetut metsävaahterat erottuvat koivu-mäntymetsästä jo kauempaa. Paikan päällä löytyy kaksi kivi-jalkaa, jossa toisessa on kasa piipun tiliä. Vieressä kasvaa juhannusruusua ja omenapuiden alla herukoita. Niittykasvillisuus on edelleen voimissaan varsinkin ylärinteessä, koska puusto ei vielä ole sulkeutunut kokonaan. Maininnan arvoisia tuoreen niityn lajeja ovat pukinjuuri, kurjenkello, päivänkakkara, keltamatara, siankärsämö

ja kalliokedolla kasvavat keltamaksaruoho ja rohtotädyke. Keltamatara on uhanalainen kasvi, joka risteytyy paimenmataran kanssa piennarmataraksi. Tällä kuviolla keltamatara vaikutti suhteellisen puhtaalta, mutta se on silti risteymä. on vähemmän kuin heiniä. Tuoreen niityn ja kalliokedon uhanalaisuusluokka on äärimmäisen uhanalainen. Varjoisammassa alarinteessä suuret heinät, vuohenputki sekä nokkonen ovat ilmeisesti tukahduttaneet kukkivat pienet ruohot. Perinneympäristöä ei ole hoidettu ainakaan puoleen vuosisataan ja sen edustavuus on siksi heikko, mutta se lisää paikallisesti luonnon monimuotoisuutta huomattavasti.

Kuva 15 Kivijalassa on vielä piipun tai tulisijan jäänteet nähtävissä. Etualalla niityn ruohoja, kuten metsämansikkaa kuviolla 42.

Kuva 16 Omenapuut tekivät runsaan sadon tänä kesänä.

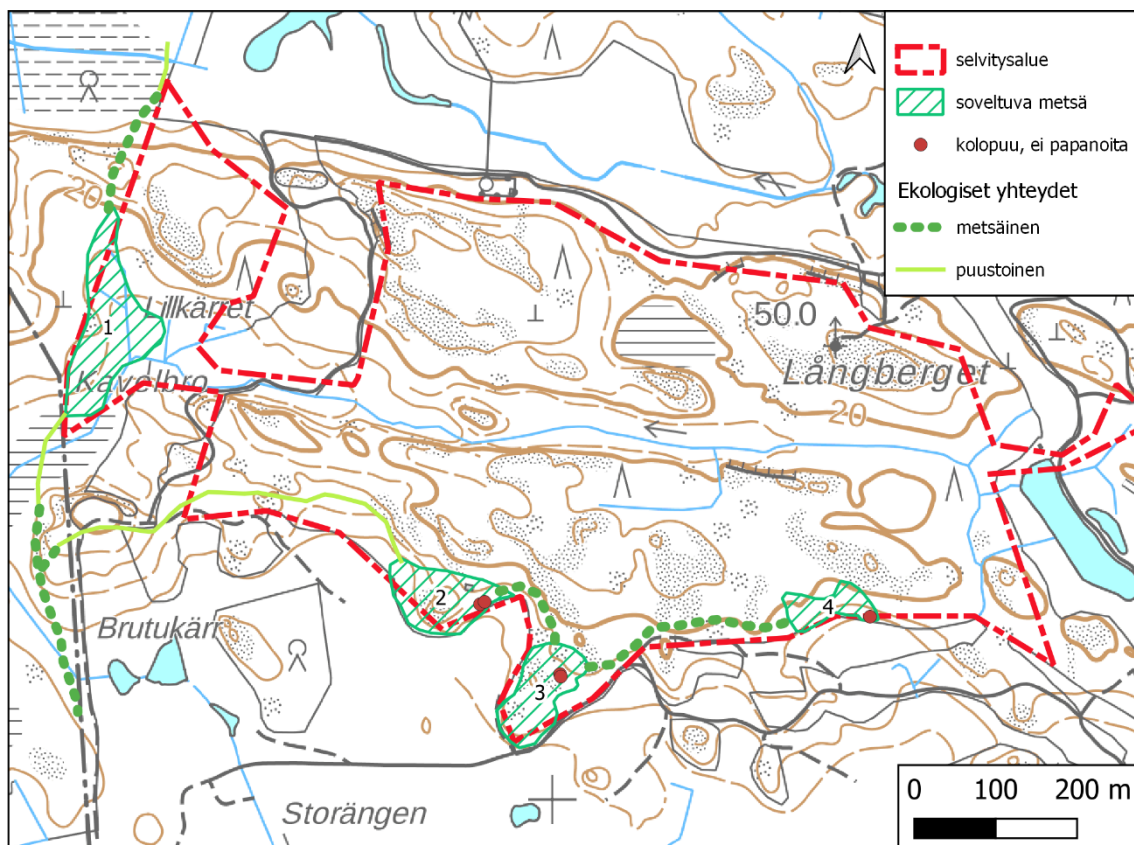

Kuva 17 Tuoretta niittyä kuviolla 42 ja oikealla kalliopaljastumaa, jossa pienialaisesti ketokasveja.

7 Liito-orava

Liito-oravasta ei ole tiedossa aiempia havaintoja selvitysalueelta. Störsvikin virkistysalueella sen sijaan on tehty havaintoja liito-oravasta vuosina 2001 ja 2002 (Suunnittelukeskus 2001, Luontotieto Keiron 2002) ja vuodesta 1998 lähtien vuosittaisissa riistakolmiolaskennoissa (laji.fi).

Liito-oravaa kartoitettiin selvitysalueelta keväällä 2022. Kartoitus kohdistettiin liito-oravalle soveltuviin metsiin eli haaparyhmiin ja järeisiin sekametsiin. Metsiköt tulkittiin soveltuviksi ilmakuvien avulla. Soveltuvia metsiköitä on selvitysalueen eteläräjällä entisten pihapiirien yhteydessä (kohteet 2-3) ja länsireunalla (kohde 1). Keväällä ei huomattu länsireunan vanhempaa sekametsää (kohde 1) sen edessä kasvavan tiheän nuoren puuston takia, joten havainnot siltä osin ovat puutteelliset. Metsänreunan suuret tervalepät ja kuuset on silti tarkastettu.

Kuva 18 Liito-oravalle soveltuvat metsät ja havaitut kolopuut sekä liito-oravalle mahdolliset ekologiset yhteydet keväällä 2022.

Suurin osa metsästä on liito-oravalle vähempiarvoista joko mäntyvaltaisuuuden tai nuoren iän takia. Kartoituskäynnillä selvitysalueella työskenteli useita metsätyökooneita korjaamassa keskiosan nuorta puustoa eikä kartoitusta siksi tehty tällä alalla, mutta silloin jäljellä ollut puusto ei muutenkaan näyttänyt liito-oravalle kovin soveltuvalta.

Liito-oravasta ei tehty havaintoja keväällä 2022. Sitä ei esiinny selvitysalueen keskiosan haavikoissa, mutta heikommoin kartoitetulla länsireunalla sitä saattaa olla. Kevään 2022 kartoitusten luotettavuus on Uudellamaalla ylipäättänsä tavanomaista heikompi, koska edeltävänä talvena lämpötila vaihteli toistuvasti nollan molemmin puolin ja papanoita oli tästä syystä keväällä vähemmän löydettävissä.

Kuva 19 Liito-oravalle soveltuvaa järeää metsää kohteella 1.

Puustoiset yhteydet selvitysalueen keskiosan metsään ovat heikot sitä ympäröivien golfkenttien takia. Silti yhteys on mahdollinen lounaasta, mutta ainoa toimiva yhteys on yhden puurivin varassa (ks. kuva 18). Sen sijaan länsireunan järeä sekametsä kohteella 1 on liito-oravan kannalta helposti saavutettavissa, ellei matkalla ole laajoja avohakkuuta, jotka eivät näy ilmakuvassa. Yhteyden heikkous keskiosaan tekee liito-oravan ilmaantumisen myöhemmin epätodennäköistä, mutta ei anna siitä täyttä varmuutta.

8 Muu lajisto

Selvitysalueen käynneillä tehtiin havaintoja useista muista lajeista, mutta muita lajiryhmiä ei ole kartoitettu varsinaisilla lajikartoitusmenetelmillä. Havaintoja käytettäessä tulee muistaa, että ne ovat satunnaisia hajahavaintoja.

Linnustosta havaittiin kaksi pyytä (kuviot 5 ja 14), pesivä harmaapäätikka (kuvio 15), käpytikkoja, ruokaileva palokärki, töyhtötiaisia kalliometsissä, mustapääkerttu (kuvio 12), sepelkyyhkyjä ja metsille tyypillisiä ja yleisiä pesimälintuja. Näistä linnuista pyy on uhanalaisluokaltaan vaarantunut (VU) ja lintudirektiivin I ja II-liitteiden

laji, jota edelleen saa metsästää uhanalaistumisesta huolimatta. Töyhtötiainen on vaarantunut (VU) vanhojen mäntykankaiden tyyppilaji. Laajoja järeäpuustoisia metsiä suosiva palokärki on liitteen I-laji. Lehtoja suosiva harmaapäätikka on yleistynyt huomattavasti viime vuosikymmeninä ilmaston lämmetessä.

Selvitysalueen itäreunalla golflammikossa uiskenteli toukokuun käynnillä mustakurkku-uikku, telkkäpari, sinisorsapari ja haapanapari. Mustakurkku-uikku on uhanalaisluokaltaan erittäin uhanalainen (EN) ja haapana vaarantunut (VU). Molemmat vesilinnut suosivat reheviä järviä, jotka viime vuosikymmeninä ovat kasvaneet umpeen ylirehevöitymisen seurauksena. Linnut olivat lammikolla ruokailemassa ja ne pesivät jossakin muualla.

Selvitysalueella elää hirvieläimistä todistettavasti sekä hirviä että valkohäntäkauriita. Molemmista tehtiin jälki- ja jätöshavaintoja. Elokuisella käynnillä kartoittaja havaitsi kolmen valkohäntäkauriin lauman useissa paikoissa. Valkohäntäkauris luokitellaan vieraslajiksi, jonka kanta on kasvanut voimakkaasti viimeisten 20 vuoden aikana. Hirvieläinten seuralaislaji hirvikärpänen oli elokuussa runsas, samoin mm. kauriiden levittämistä punkeista tuli havaintoja.

Matelijoista havaittiin ainoastaan sisilisko ja keväällä havaittiin myös sammakko.

Sammalista mainitaan tässä vain lahokaviosammal, josta tehtiin havainto selvitysalueen lounaisimman kärjen rajalta. Selvitysalueella on vain harvoja lajille riittävän pitkälle lahonneita kantoja tai maapuita.

Kuva 20 Kolme valkohäntäkaurista ruokailemassa tuoreella avohakkuulla alueen keskellä.

9 Johtopäätökset ja suositukset

Selvitysalueen luonto on kaikin puolin ihmisvaikutteista joko metsätalouden, uuden golfkentän rakentamisen tai 1900-luvun alkupuoliskon omavaraisen asumisen vuoksi. Tämä alue on lisäksi ollut osa neuvostoaikaista miehitystä vuosina 1944-1956, mutta ilmakuvien perusteella voimaperäisiä muutoksia ei tälle alueelle ole kohdistunut. Lähelle sijoittuva Kopparnäs oli intensiivisten tykistöammuntojen maalitaluna.

Alueen luonto on tavanomaista rannikkoseudulle, pienipiirteisesti vaihtelevaa ja kalliosta. Puusto on verraten nuorta lukuun ottamatta kalliometsien vanhoja mäntyjä ja eri puolille jätettyjä siemenpuita. Luontotyyppien edustavuus on heikkoa tai kohdalaista. Uhanalaisia luontotyyppisiä esiintyy useita, mutta niiden luonnontila on heikentynyt voimakkaasti.

Selvitysalueen arvokkaimmat luontokohteet ovat länsireunan lahopuurikas ruohoturvekangas kuviolla 2, järeää kuusikkoa kasvava ja paikoin lahopuurikas pohjoisrinne metsäkuviolla 22 ja tuoretta niittyä kasvava etelärinne entisellä asuinpaikalla kuviolla 42 sekä niittymäinen, entinen asuinpaikka kuvioilla 15-16. Kaikki hoidetut perinneympäristöt ovat uhanalaisia luontotyyppisiä. Mainittuja entisiä asuinpaikkoja ei liene hoidettu sitten miehityksen alun vuonna 1944. Ne voi luokitella enemmänkin kulttuurihistoriaa ilmentäviksi kohteiksi, jotka ovat osin jo kehittyneet lehdoksi. Nämä neljä luontokohteet on luokiteltu tässä selvityksessä luontoarvoiltaan paikallisesti arvokkaiksi. Se tarkoittaa, että ne lisäävät paikallisesti luonnon monimuotoisuutta, mutta vastaavia elinympäristöjä löytyy muualta Siuntiossa ja lähiympäristöstä. Niiden huomioiminen suunnittelussa on suositeltavaa luontokadon vähentämiseksi paikallisella tasolla. Silti mikään mainituista kohteista ei täytä luonnonsuojelulain 29 §, metsälain 10 § tai vesilain toisen luvun 11 § kohdekriteerejä. Lainsäädännöstä johtuvia rajoitteita maankäytölle ei ole.

Liito-oravaa ei selvitysalueelta havaittu keväällä 2022. Metsät ovat pääosin liito-oravalle heikosti saavutettavissa, koska selvitysalue on golfkenttien ympäröimä. Liito-orava pääsee kuitenkin puuriviä pitkin selvitysalueen keskiosaan ja sitä kautta muutamiiin liito-oravalle soveltuviin haavikoihin. Selvitysalueen länsirajalla on liito-oravan kannalta soveltuvin metsä, jossa voi esiintyä liito-oravaa tulevaisuudessa riippuen paikallisesta liito-oravakannasta. Siksi länsirajan järeä sekametsä suositellaan säätettäväksi metsänä. Liito-oravasta johtuvia rajoitteita maankäytölle ei tämän selvityksen perusteella ole.

Luonnon monimuotoisuuden huomioiminen vaatii käytännössä enemmän kuin pelkän pienen kohteen säilyttämistä rakentamattomana. Siksi suunnittelun aikana tulee päättää, voidaanko luontokohteet suojavyöhykkeineen ja yhteyksineen kohtuudella säilyttää tai muuttuvatko ne reunavaikutuksen, kuivatuksen ja eristymisen takia niin

voimakkaasti, ettei luontoarvojen turvaaminen hankkeessa ole realistista. Kulttuuriympäristöjen säilyttäminen vaatisi sitäkin enemmän, eli aktiivista niittyjen ennallistamista ja hoitoa, mikä tosin samalla voisi lisätä ympäristöön maisemallista arvoa ja kiinnostavuutta.

Maisemallista arvoa on avokalliolla 27 ja kivikolla 28 radiomaston läheisyydessä sekä vanhoja mäntyjä kasvavissa kalliometsissä, jotka ovat alueen yleisin luontotyyppi. Vastaavia karuja kallioita vanhoine mäntyineen on rannikolla paljon, eikä niitä siksi ole nostettu luontoarvoiltaan merkittäviksi. Maisemallisia arvoja voidaan tuoda esille säästämällä vanhoja mäntyjä ja keloja sekä säilyttämällä kalliopaljastumia, siirtolohkareita, jyrkänteitä ja Långbergetin muinaisrantakivikko.

10 Viitteet

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U-M., [toim.] 2019: Suomen lajien uhanalaisuus - Punainen kirja 2019. –Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. 704 s.
- Kontula, T. & Raunio, A., [toim.] 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja - Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. –Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- laji.fi 2022: Havaintotieto- ja lajitieto-portaali. –Suomen lajitietokeskus. Ote liito-oravahavainnoista 19.9.2022. URL <https://laji.fi/>
- Luontotieto Keiron 2002: Siuntion Störsvik, liito-oravaselvitys 17.4.2002. –Julkaisematon selvitys, Suunnittelukeskus Oy. 11 s., 3 karttaliitettä.
- Mäkelä, K. & Salo, P. 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. –Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47. 346 s. ISSN 1796-1726 (verkkokoj.)
- Nieminen, M. ja Ahola, A., [toim.] 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. –Suomen ympäristö 1/2017. 278 s. ISBN 978-952-11-4638-1.
- Suunnittelukeskus Oy 2001: Siuntion Störsvik OYK, eläimistöselvitys 19.6.2001. –Julkaisematon selvitys, Siuntion kunta. 15 s.
- Uudenmaan liitto 2012: Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle (LAKU). –Uudenmaan liiton julkaisuja E199, 2012. s. 54. ISBN 978-952-448-342-1.